

№5 семинар сабағының тақырыбы: **Стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын мемлекеттік қадағалау (2с)**

**Сабақтың жоспары:**

1. Стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыратын лауазымды адамдар және олардың құзыреті мен құқықтары.
2. Мемлекеттік қадағалау органдары беретін ұйғарымдардың түрлері.

**Сабақтың мақсаты:** Студенттерге стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын мемлекеттік қадағалау жайында қысқаша мағлұмат беру.

**Қысқаша теориялық мәліметтер:**

**1. Стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыратын лауазымды адамдар және олардың құзыреті мен құқықтары**

Стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыратын лауазымды адамдарға мыналар жатады:

1) Қазақстан Республикасының стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын және өлшеу құралдарын қадағалау жөніндегі бас мемлекеттік инспекторы - стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті органның басшысы;

2) Бас мемлекеттік инспектордың орынбасары - стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті орган басшысының орынбасары;

3) облыстың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) және қалалардың стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын және өлшеу құралдарын қадағалау жөніндегі бас мемлекеттік инспекторы - стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшесінің басшысы;

3-1) облыстың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) және қалалардың стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын және өлшеу құралдарын қадағалау жөніндегі бас мемлекеттік инспекторының орынбасарлары - стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшелері бөлімдерінің басшылары;

4) стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын және өлшеу құралдарын қадағалау жөніндегі мемлекеттік инспекторлар - стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшелері бөлімдерінің басшылары, барлық дәрежедегі мамандары.

Стандарттау бойынша нормативтік құжаттардың сақталуына мемлекеттік қадағалауды жүзеге асырушы лауазымды адамдар стандарттау метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті орган белгілеген тәртіппен аттестатталуы тиіс.

Стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыратын лауазымды адамдардың құзыретіне:

1) стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының бұзылу себептерін анықтау және талдау;

2) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттың міндетті талаптарына сәйкес келмейтін өнімді өткізудің, процестерді (жұмыстарды) орындаудың, қызметтер көрсетудің жолын кесу және оларға жол бермеу жөнінде құқықтық ықпал ету шараларын қолдану;

3) мемлекеттік қадағалаудың нәтижелері бойынша осы Заңның 23-бабына сәйкес ұйғарымдар беру;

4) стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарын сақтауға мемлекеттік қадағалаудың нысандары мен әдістерін жетілдіру және республиканың мүдделі құрылымдарымен өзара іс-қимыл жасау мәселелері жөнінде шаралар әзірлеу енеді.

Мемлекеттік қадағалау органдары ез қызметін кеден, санитария, ветеринария құқық қорғау және басқа да мемлекеттік басқару органдарымен өзара іс-қимылда жүзеге асырады.

Мемлекеттік басқару органдары және олардың лауазымды адамдары мемлекеттік қадағалау органдарына оларға жүктелген міндеттерді шешуге жәрдемдесуге міндетті.

Стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыратын лауазымды адамдардың:

1) Заңға сәйкес мемлекеттік қадағалау үшін белгіленген объектілерге тексеруге тапсырманы (жолдаманы) және қызмет куәлігін көрсетіп кедергісіз кіруге;

2) жеке және заңды тұлғалардан мемлекеттік қадағалау жүргізуге қажетті құжаттар мен мәліметтерді алуға;

3) техникалық құралдарды пайдалануға және бақыланатын өнімнің, процестердің (жұмыстардың) және қызмет көрсетулердің сапасын тексеру саласында, оның ішінде тексерілетін объектілерден мамандар мен сарапшыларды тексеруге тартуға;

4) стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарына сәйкестігін бақылау үшін сынақ (талдау, өлшеу) өткізуге өнімнің сынамалары мен үлгілерін іріктеу ісін жүргізуге;

5) өнімдер мен тауарлар Қазақстан Республикасы Үкіметі белгілеген тәртіппен сату мен тұтынуға жарамсыз болып танылған жағдайда, оларды жою жөніндегі комиссияларға қатысуға;

6) стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарын және сертификаттау немесе өнім өндіру, процестер (жұмыстар) мен қызмет көрсету ережелерін бұзу фактісі анықталған жағдайда белгіленген тәртіппен бекітілген стандарттау жөніндегі нормативтік құжатсыз өнімді өткізуге, тасымалдауға, сақтауға және пайдалануға, сондай-ақ қызметтер көрсетуге тыйым салуға;

7) міндетті сертификаттауға жататын өнімді сәйкестік сертификатынсыз (сәйкестік сертификатының көшірмелерінсіз) және (немесе) сәйкестік таңбаларынсыз немесе сәйкестігі туралы декларацияларсыз (сәйкестігі туралы декларациялар көшірмелерінсіз) өткізуге тыйым салуға құқығы бар.

## **2. Мемлекеттік қадағалау органдары беретін ұйғарымдардың түрлері**

Мемлекеттік қадағалаудың нәтижелері бойынша стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының анықталған бұзылуларына қарай, нақты құқықтық ықпал ету шараларын қолдану мақсатында стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті орган мен оның бөлімшелерінің лауазымды адамдары ұйғарымдардың мынадай түрлерін береді:

1) стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының анықталған бұзылуларын жою туралы;

2) өнімдер, процестер (жұмыстар), қызмет көрсетулер стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарына сай келмеген;

3) белгіленген тәртіппен тіркелген стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттама болмаған;

міндетті түрде сертификаттауға жататын өнімге (қызмет көрсетуге) сәйкестік сертификатының (сәйкестік сертификатының көшірмелері) және (немесе) сәйкестік таңбалары немесе сәйкестігі туралы декларациялары (сәйкестігі туралы декларациялар көшірмелері) болмаған; бұған құқығы болмастан өнім сәйкестік белгісімен таңбаланған жағдайларда тексерілген өнімді өткізуге (беруге, сатуға), пайдалануға (қолдануға), сондай-ақ процестерді (жұмыстарды) орындауға және қызметтер көрсетуге тыйым салу туралы;

3) стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының бұзылу фактісі анықталған кезде және өнімді тиісті сапада өндіру үшін қажетті жағдайлар болмаған кезде өнім өндіруді, процесті (жұмысты), қызмет көрсетуді тоқтата тұру туралы.

**Оқытудың техникалық құралдары:** интербелсенді тақта

**Практикалық (семинар)сабағын оқудың тәртібі, оқыту әдістері мен түрлері:** түсіндіру, баяндау, пікіралмасу, сұрақ-жауап

**Бақылау сұрақтары: (20 балға дейін)**

1. Стандарттау жөніндегі нормативтік құжаттардың міндетті талаптарының сақталуын мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыратын лауазымды адамдар және олардың құзыреті мен құқықтарын атаңыз.
2. Мемлекеттік қадағалау органдары беретін ұйғарымдардың түрлерін айтыңыз.

**СӨЗ және ОБСӨЖ тапсырмалары:** Өлшемдер бірлігін қамтамасыз етудің Мемлекеттік жүйесінің құрылымы және техникалық реттеудің мақсаттары мен принциптері

**Әдебиеттер:**

**Негізгі әдебиеттер:**

1. Мендебасев, Т. М. Стандарттау, метрология және сертификаттау. Алматы. Дәуір, 2011. - 368 с. - ISBN 978-601-217-198-3
2. А.И. Аристов, Т.М. Раковщик. Основы метрологии, стандартизации и сертификации: учебное пособие /. – М., МАДИ 2013. –200 с.
3. Ж.Ж. Есенқұлова, Ж.Ж. Аканова, А.М. Касенова. Стандарттау, сертификаттау және метрология негіздері: Оқу құралы / Алматы: Экономика, 2014.-284 б.
4. Журавлева Н.Ю., Кирюшин С.А. Стандартизация, метрология, подтверждение соответствия: Учебно-наглядное пособие / Нижний Новгород: Национальный исследовательский Нижегородский государственный университет им. Н.И. Лобачевского, 2018. - 62 с.
5. Е.В.Кравченко, Ю.К.Кривогузова, И.П.Озерова. Метрология, стандартизация и сертификация. Учебное пособие. Томский политехнический университет. - Томск: Изд. Томского политехнического университет, 2013. -172с.